

CUC • 2006 POVRATAK U BUDUĆNOST

8. CARNetova KORISNIČKA KONFERENCIJA / 20. - 22. STUDENOG 2006. / DUBROVNIK, .HR

Tiskani i elektronski časopisi konkurencija ili nadopuna

Priča iz stomatologije

Marin Vodanović & Hrvoje Brkić

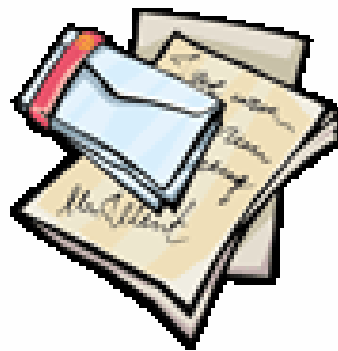
**ACTA
STOMATOLOGICA
CROATICA**

PRIJENOS INFORMACIJA

20. stoljeće

stoljeće revolucije u komunikaciji i prijenosu informacija

- televizija
- mobilni telefon
- računalo
 - Internet
 - (mobilni Internet)

PRIJENOS INFORMACIJA U ZNANOSTI

Znanstveni skupovi

Znanstveni časopisi

Knjige

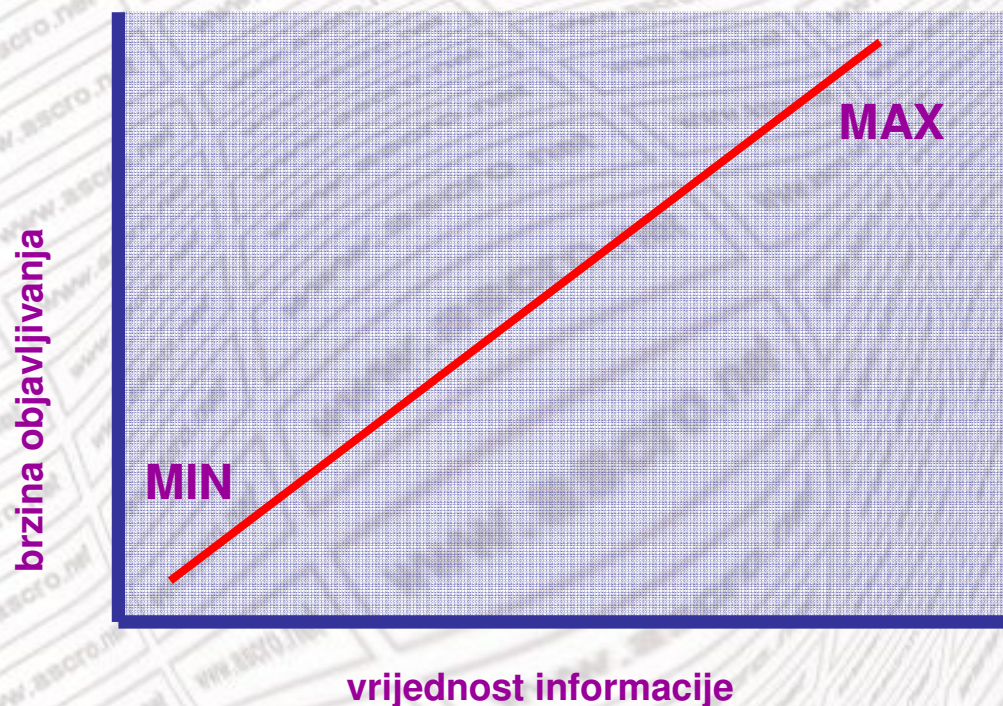

ZNANSTVENI ČASOPISI

- (Okvirna) vrijednost rezultata znanstvenog rada se najbolje može procijeniti njihovim predstavljanjem stručnoj javnosti, a za to su najprikladniji znanstveni časopisi.
- Oni donose najnovije informacije iz područja koja pokrivaju.

BRZINA PRIJENOSA INFORMACIJA

- Brzina protoka znanstvene informacije od njenog tvorca do krajnjeg korisnika (čitatelja) je veoma bitna u procesu njenog vrednovanja.

Što je vrijednost informacije veća, vrlo je vjerojatno da će ona biti i brže objavljena, jer od toga korist imaju i autor (citiranost) i časopis (impact factor) i cijela znanstvena zajednica (primjena informacije).

PITANJE

**Kako doći do kvalitetne informacije
vrijedne objavljivanja??????**

ODNOSNO

**Kako motivirati autore da rezultate
svojih istraživanja objave baš u
našem časopisu??????**

- **Autori se prilikom odabira časopisa u kojem žele objaviti svoj rad prvenstveno rukovode:**

- 1. indeksiranošću i kvalitetom časopisa**

Ako nema kvalitetnih radova,
nema ni kvalitetnog, indeksiranog
časopisa.

- 2. prethodnim pozitivnim iskustvima s tim časopisom**

Novi autori nemaju prethodnih
iskustava s našim časopisom, ali ih
na neki način treba privući.

- 3. dostupnošću časopisa i jednostavnošću procesa prijave rada**

PITANJE: Kako doći do kvalitetne informacije vrijedne objavljivanja?

ODGOVOR

**Dostupnost časopisa i jednostavnost
procesa prijave rada**

**ostavljaju pozitivan dojam na autora koji
se tako lakše odlučuje poslati rad, a**

veći izbor radova = bolja kvaliteta časopisa.

ZNANSTVENI ČASOPISI – broj i kvaliteta

- Procjenjuje se da se ukupan broj znanstvenih časopisa svakih 15 godina udvostručava, odnosno da njihov broj raste oko 5% godišnje.*
- Svako specijalističko područje znanosti ima jedan ili više časopisa koji ga pokrivaju.
- Porast broja časopisa nije nužno proporcionalan kvaliteti znanstvene produkcije, pa se rade strože selekcije prilikom indeksiranja časopisa u prestižne baze podataka koje jamče kvalitetu i izvrsnost.

* Price D. Little science, big science and beyond. New York: Columbia University Press; 1986.

ZNANSTVENI ČASOPISI - problemi

RJEŠENJE: alternativni oblici izdavanja i uređivanja časopisa

ELEKTRONSKI ČASOPIS

ZNANSTVENI ČASOPISI - oblici

- **samo tiskana verzija**
- **samo elektronska verzija**
- **i tiskana i elektronska verzija** (istovjetne po sadržaju)
- **i tiskana i elektronska verzija** (različite po sadržaju)

ZAŠTO POKRENUTI ELEKTRONSKU VERZIJU ČASOPISA?

veća dostupnost časopisa

veća čitanost

veća citiranost

kvalitetniji časopis

PREDNOSTI ELEKTRONSKIH ČASOPISA (1)

Manji troškovi

- **za čitatelje** (niže cijene pretplate ili besplatan pristup)
- **za uredništvo** (u slučaju da nema tiskane verzije izostaje trošak tiskanja i distribucije)
- **za knjižnice** (manja opterećenost prostora, osoblja i organizacije)

PREDNOSTI ELEKTRONSKIH ČASOPISA (2)

Brza komunikacija s čitateljima i autorima

- čitatelj brzo i jednostavno dolazi do rada koji ga zanima
- autor lako dolazi do svih informacija potrebnih za pripremu rada za objavljivanje u odabranom časopisu
- brisanje granica između autora i korisnika uslijed jednostavnosti procesa čitanja i prijave radova

PREDNOSTI ELEKTRONSKIH ČASOPISA (3)

Privlačenje mlađih autora

- mlađi autori preferiraju online pristup informacijama
- stjecanjem pozitivnih iskustava na početku karijere s elektronskim verzijama časopisa i online prijavom radova, takav pristup prelazi u naviku

PREDNOSTI ELEKTRONSKIH ČASOPISA (4)

Dostupnost povratnih informacija

- odgovarajućim aplikacijama moguće je:
 - pratiti posjećenost časopisa
 - pratiti čitanost pojedinih radova
 - saznati koju vrstu radova čitatelji preferiraju
 - detektirati zemlje iz kojih dolaze čitatelji, itd.
- na temelju povratnih informacija donositi zaključke koji će podignuti kvalitetu časopisa i povećati broj čitatelja

PREDNOSTI ELEKTRONSKIH ČASOPISA (5)

Uvrštavanje dodatnih grafičkih i multimedijalnih sadržaja

- veći broj slika i grafičkih prikaza
- video zapisi
- audio zapisi

PREDNOSTI ELEKTRONSKIH ČASOPISA (6)

Direktno povezivanje referenci i njihovih sažetaka

- čitateljima se omogućava da brzo i jednostavno dođu do dodatnih informacija vezanih uz rad koji upravo čitaju

References

1 S. Hillson, Recording dental caries in archaeological human remains, *Int J Osteoarchaeol* **11** (2001), pp. 249–289. [Full Text](#) via CrossRef

2 I. Duyar and Y.S. Erdal, A new approach for calibrating dental caries frequency of skeletal remains, *J Comparat Hum Biol* **54** (2003), pp. 57–70. [Abstract-MEDLINE](#) | [Order Document](#) | [Full Text](#) via CrossRef

3 G. Olsson and S. Sagne, Studies of caries prevalence in a medieval population, *Dentomaxillofac Radiol* **5** (1976), pp. 12–18. [Abstract-MEDLINE](#) | [Order Document](#)

NEDOSTACI ELEKTRONSKIH ČASOPISA

- upitna vjerodostojnost informacija iz časopisa koji nisu indeksirani
- za ugodno korištenje je potrebna brza internet veza
- nedovoljno regulirano pitanje autorskih prava
- elektronski časopisi koji imaju isti naziv kao i tiskana verzija, ali različit sadržaj imaju manji impact factor
- percepcija elektronskog časopisa kao manje vrijednog i manje trajnog u odnosu na tiskani
- biranje časopisa prema dostupnosti, a ne prema kvaliteti

BIOMEDICINSKI ZNANSTVENI ČASOPISI U HRVATSKOJ

Časopisi s međunarodnom prepoznatljivošću:

- Croatian Medical Journal

- Collegium Anthropologicum

- Acta Stomatologica Croatica

Croatian Medical Journal

GODINA POKRETANJA: 1991

PODRUČJE: medicina

JEZIK: engleski

OBLIK: tiskani i elektronski

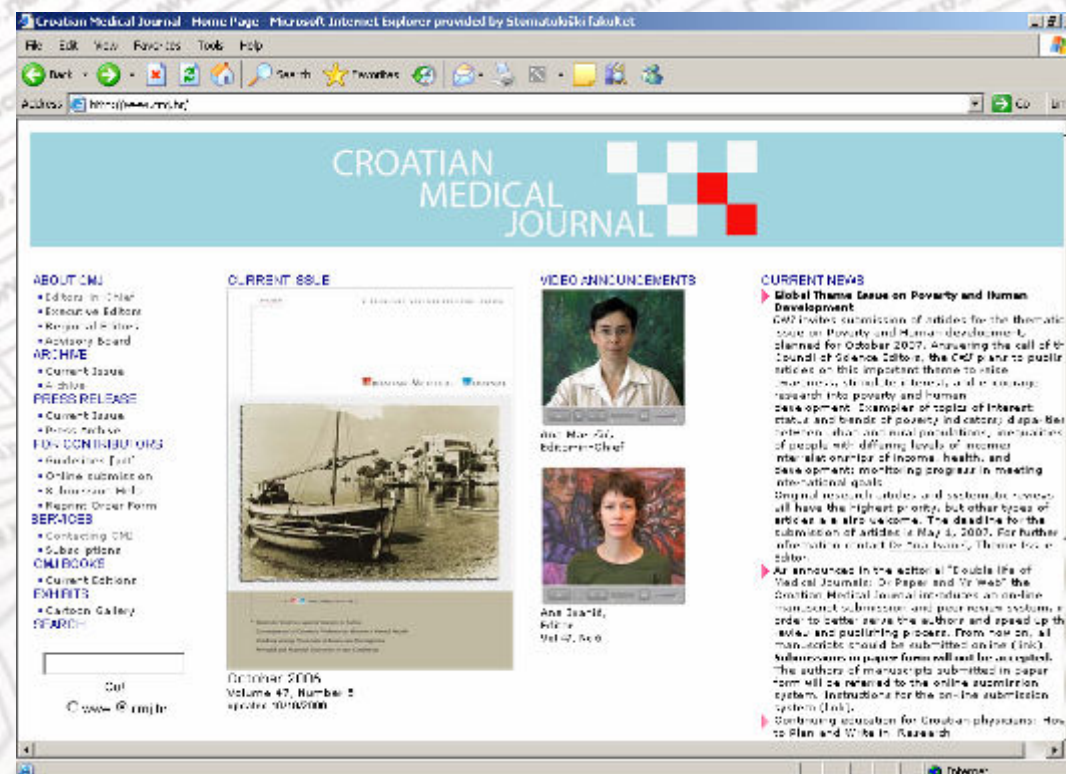
NAČIN PRIJAVE RADOVA: online

NAKLADNICI: Medicinski fakulteti

sveučilišta u Zagrebu, Osijeku,

Rijeci i Splitu

WEB ADRESA: www.cmj.hr

Collegium Anthropologicum

GODINA POKRETANJA: 1977

PODRUČJE: antropologija

JEZIK: engleski

OBLIK: tiskani

NAČIN PRIJAVE RADOVA: pošta

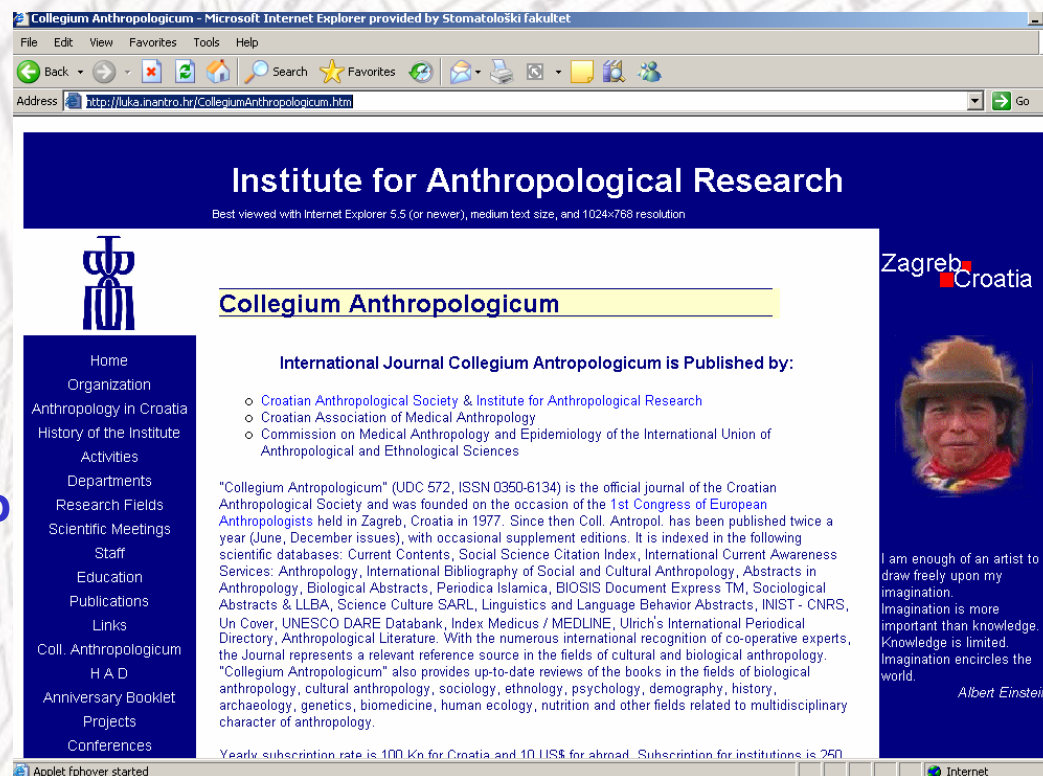
NAKLADNICI: Hrvatsko antropološko

društvo, Institut za antropološka

istraživanja

WEB ADRESA:

<http://luka.inantro.hr/CollegiumAnthropologicum.htm>

Acta Stomatologica Croatica (ASCRO)

GODINA POKRETANJA: 1966 (ove godine se obilježava 40 godina izlaženja)

PODRUČJE: stomatologija, medicina

JEZIK: hrvatski i engleski

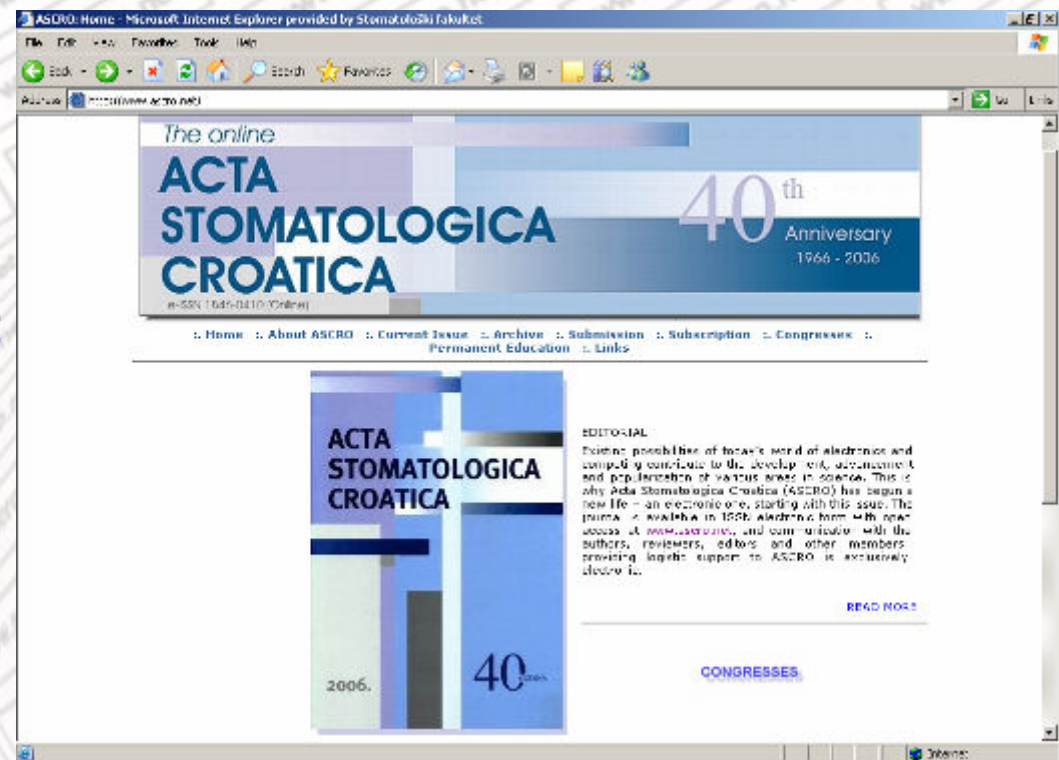
OBLIK: tiskani i elektronski

NAČIN PRIJAVE RADOVA: online

NAKLADNICI: Stomatološki fakultet

u Zagrebu, Hrvatsko stomatološko
društvo

WEB ADRESA: www.ascro.net

Acta Stomatologica Croatica (ASCRO)

- **izlazi 4 puta godišnje**
- **sadržaj:** izvorni znanstveni radovi, pregledni radovi, prikazi slučajeva, recenzije knjiga
- **autori:** hrvatski i strani stomatolozi i znanstvenici iz biomedicinskog područja
- **recenzija:** dvostruka međunarodna
- **pretplatnici:** većinom stomatolozi praktičari
- **indeksiranost:**
 - 1966. - 1991. Medline, Scopus
 - 2006. Chemical Abstracts

ASCRO online

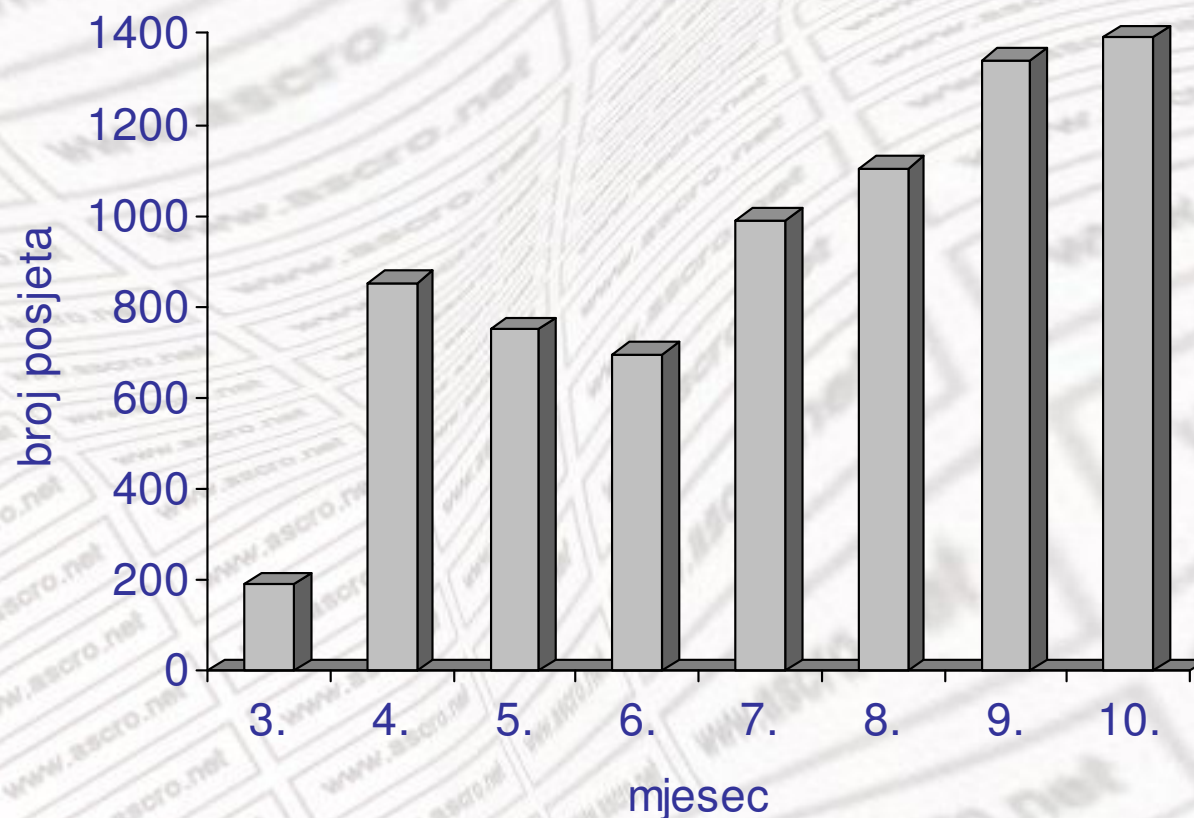
www.ascro.net

- **pokrenut u ožujku 2006.**
- **sadržajno istovjetan tiskanoj verziji**
- **samo na engleskom jeziku**
(tiskana verzija je dvojezična)
- **slobodan pristup svim sadržajima**
(nema registracije ni pretplate)

ASCRO online - posjećenost

www.ascro.net

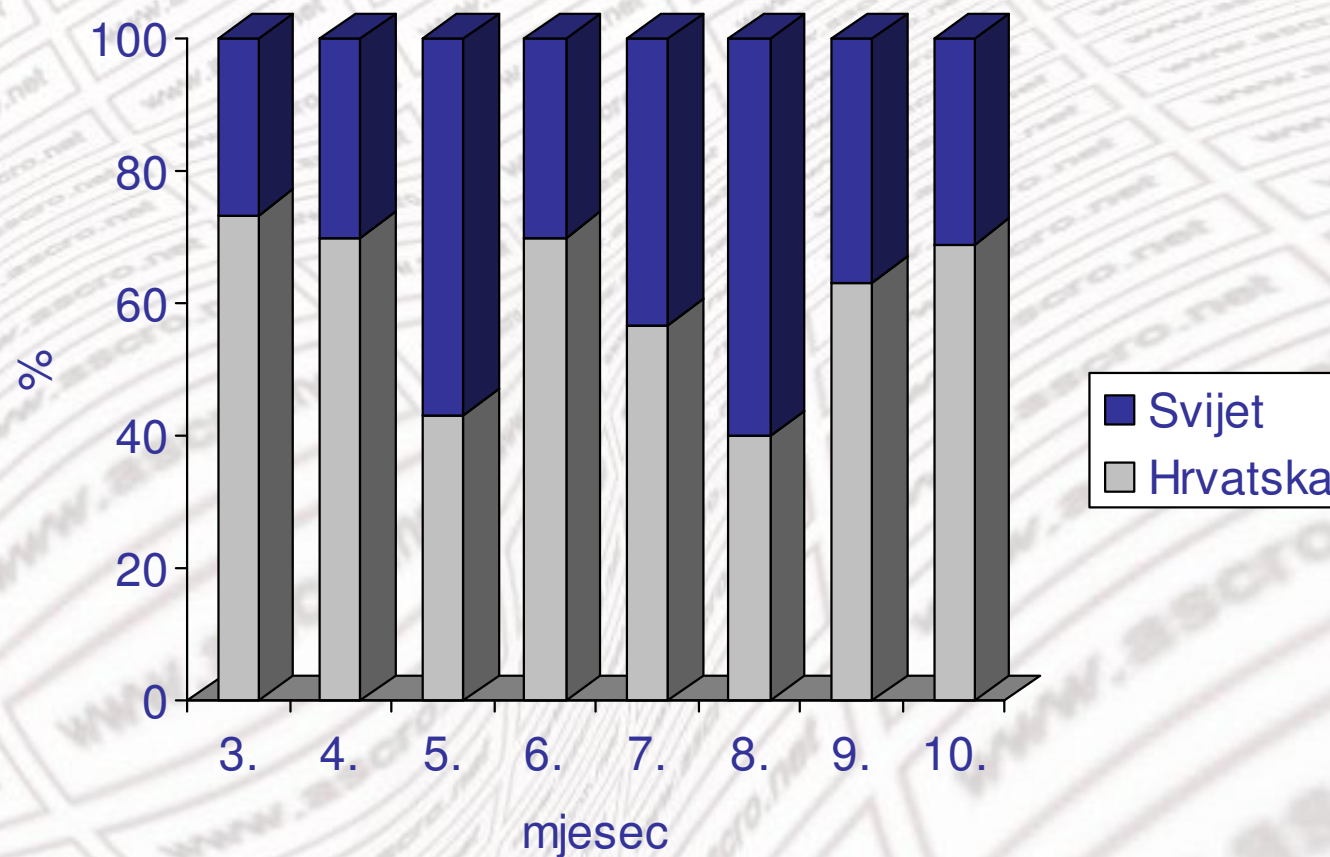
- **prosječno 600 do 800 posjeta mjesečno**
(u Hrvatskoj ima oko 4000 stomatologa i oko 500 studenata stomatologije)

ASCRO online - posjećenost

www.ascro.net

- 2/3 posjeta iz Hrvatske, 1/3 posjeta iz svijeta

ASCRO online – pozitivni učinci

www.ascro.net

1. porast broja pretplatnika na tiskanu verziju za 50%
2. porast broja čitatelja iz inozemstva
3. porast broja zaprimljenih radova iz Hrvatske i inozemstva
4. porast marketinškog interesa za časopis

ASCRO online – pozitivni učinci

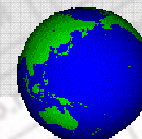
www.ascro.net

ZAŠTO?

1. elektronska verzija je došla kao osvježenje časopisu koji izlazi već četiri desetljeća
2. ponovo je pobuđen interes za časopis posebno među mlađim, informatički pismenim čitateljstvom
3. nedovoljno korištenje Interneta u svrhu dobivanja novih informacija
 - npr. zbog neznanja ili
 - zbog tehničkih nedostataka poput nedostatno brze Internet veze

zainteresirane čitatelje je potaklo na okretanje tradicionalnim, tiskanim izvorima informacija, što se pozitivno odrazilo na broj pretplatnika

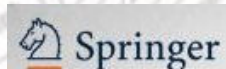
Paralelno izdavanje tiskane i elektronske verzije časopisa: iskustva drugih

Kod časopisa s paralelnim izdavanjem tiskane i elektronske varijante, tijekom 2 godine se uporaba tiskane varijante smanjila do 30%.*

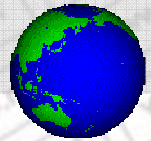
ELSEVIER

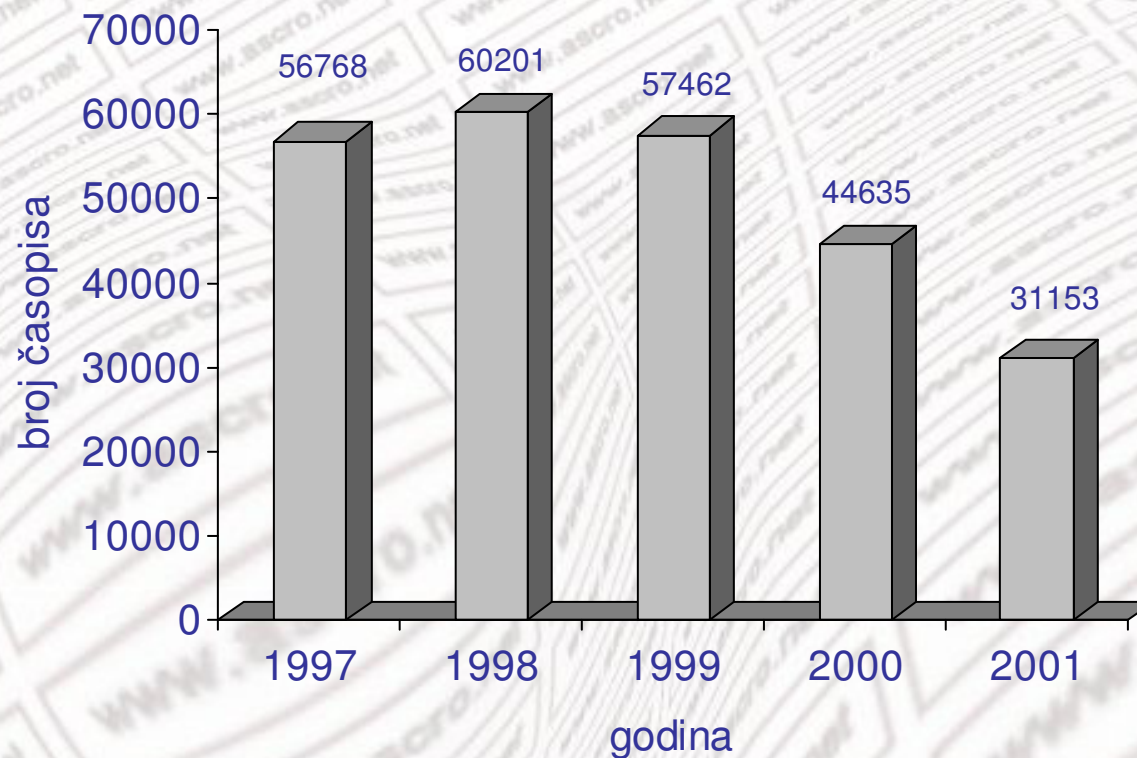
izdavač	broj časopisa	1997–1998 prije uvođenja e-časopisa	1999–2001 nakon uvođenja e-časopisa	razlika
AP	63	2 960	2 913	-1.6%
Blackwell	52	2 085	1 331	-36.2%
Elsevier	57	4 692	3 489	-25.6%
HighWire	11	4 457	2 803	-37.1%
Springer	87	3 054	1 460	-52.2%
ukupno	270	17 248	11 996	-30.4%

* Obst O. Patterns and costs of printed and online journal usage. Health Info Libr J. 2003;20(1):22-32.

Paralelno izdavanje tiskane i elektronske verzije časopisa: iskustva drugih

Korištenje tiskanih časopisa je u stalnom opadanju od 1999.*

* Obst O. Patterns and costs of printed and online journal usage. Health Info Libr J. 2003;20(1):22-32.

Zašto opada potreba za tiskanim časopisima?

Korisnička procjena prednosti pojedinih oblika znanstvenih članaka: tiskani vs. elektronski*

PREDNOSTI TISKANIH ČLANAKA	PREDNOSTI ELEKTRONSKIH ČLANAKA
▪ članak se može ponijeti sa sobom i čitati gdje god se to želi ▪ mogućnost podcrtavanja ▪ bolja kvaliteta crteža i ilustracija ▪ lakše i ugodnije čitanje ▪ lakše fotokopiranje	▪ mogućnost pristupa 0 – 24 ▪ mogućnost pristupa sa različitih lokacija ▪ niža cijena ▪ udobnost korištenja ▪ nema potrebe za gubljenjem vremena odlaskom u knjižnicu ▪ ekološki prihvatljivije

Skoro svaki elektronski članak je moguće isprintati, pa se time gubi većina prednosti tiskanih članaka u odnosu na elektronske.

* Groote SLD, Dorsch JL. Measuring use patterns of online journals and databases. J Med Libr Assoc. 2003;91(2);231-240.

KAKO POKRENUTI ELEKTRONSKU VERZIJU ČASOPISA?

(kada tiskana verzija već postoji)

Opće smjernice:

- definirati **sadržaj elektronske verzije**: da li će biti jednaka tiskanoj ili ne
- imenovati **osobu odgovornu za elektronsku verziju**
- okupiti **tim koji zna, može i hoće raditi na permanentnom osvježavanju i održavanju elektronske verzije časopisa**

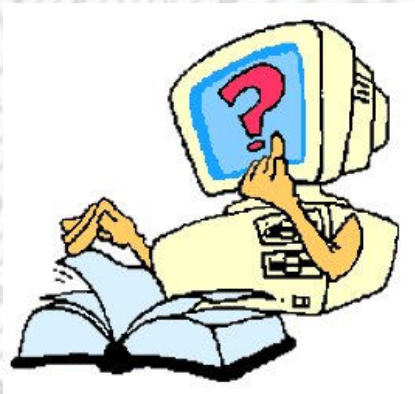

KAKO POKRENUTI ELEKTRONSKU VERZIJU ČASOPISA?

(kada tiskana verzija već postoji)

Tehnički preduvjeti:

- odabrati i registrirati jednostavnu i pamtljivu IP adresu, koju neće skoro trebati mijenjati
- osigurati pouzdan web hosting
- stvoriti ugodno i funkcionalno korisničko sučelje
- osigurati tehničku podršku koja može trenutačno reagirati u slučaju pojave poteškoća

KAKO POKRENUTI ELEKTRONSKU VERZIJU ČASOPISA?

(kada tiskana verzija već postoji)

Administrativni koraci:

– ISSN

– UDK

– DOI

– o pokretanju elektronske verzije časopisa
obavezno obavijestiti:

- članove uređivačkog odbora
- recenzente
- administratore baza podataka koje indeksiraju tiskanu verziju časopisa
- dosadašnje autore
- dosadašnje pretplatnike
- sve ostale potencijalne čitatelje i korisnike

KAKO POKRENUTI ELEKTRONSKU VERZIJU ČASOPISA?

(kada tiskana verzija već postoji)

■ I još ponešto

- poželjno je časopis vezati iz neku renomiranu **instituciju** u svojstvu izdavača (npr. fakultet, institut, akademija i sl.), što je posebno bitno kod novih časopisa (i tiskanih i elektronskih), kao jamstvo kvalitete i pouzdanosti
- uvrstiti časopis na komercijalne **tražilice**, poput Google, Yahoo, Pogodak i sl., jer to časopis čini još dostupnijim
 - ASCRO se na tražilici Yahoo izlistava na 1. mjestu, a na tražilici Google na 2. mjestu
- aktivirati **aplikacije** za praćenje i analizu posjećenosti elektronske verzije časopisa (npr. StatCounter, Webalizer i dr.)

Acta Stomatologica Croatica – planovi

www.ascro.net

- unapređenje online pretraživanja radova objavljenih u časopisu uspostavom elektronske bibliografije časopisa
- uvođenje aplikacije za online prijavu i praćenje rada od prijave do objavljivanja
- edukacija stomatologa i ostalih znanstvenika organizacijom specijaliziranih tečajeva vezanih uz korištenje elektronskih izvora znanja
- ispunjavanje uvjeta za uvrštavanje u najvažnije biomedicinske baze podataka

SCIRUS

SCOPUS

ZAKLJUČAK

**znanstvena
IZVRSNOST**

čitaniji časopis

kvalitetniji radovi

veći broj autora

veći broj čitatelja

bolja dostupnost

**elektronski
ČASOPIS**

Elektronske verzije časopisa su odlična nadopuna njihovim tiskanim varijantama i osim u fizičkom smislu nisu konkurencija.

HVALA NA PAŽNJI

Dobrodošli na

www.ascro.net

Dodatne informacije: **vodanovic@sfzg.hr**